

Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ täiendamine“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõukohase määrusega täiendatakse keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi *KeHJS*) § 6 lõike 4 alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määrust nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhinnang, täpsustatud loetelu“ (edaspidi *määrus nr 224*).

Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/92/EL, 13. detsember 2011, teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta (edaspidi *KMH direktiiv*) II lisas on nimetatud projektikategooriad, mille puhul peavad liikmesriigid tegema kindlaks keskkonnamõju hindamise (edaspidi *KMH*) vajaduse. *KMH* direktiivi II lisas nimetatud tegevused, mille korral tegevusloa andmisel peab otsustaja hindama *KMH* vajadust ja andma eelhinnangu, on täpsustatult sätestatud määruses nr 224.

Euroopa Komisjon (edaspidi *komisjon*) esitas 25.07.2019 Eestile märgukirja seoses rikkumisega nr 2019/2109, milles leidis, et mitut *KMH* direktiivi I ja II lisas nimetatud punkti ei ole sõnaselgelt Eesti õigusesse üle võetud. Eesti nõustus osade *KMH* direktiivi I ja II lisa punktide puuduliku ülevõtmisega ning korrigeeris *KeHJS*it ja määrust nr 224, et viia need vastavusse *KMH* direktiiviga. *KMH* direktiivi I lisas sätestatud tegevused on loetletud *KeHJS*i § 6 lõikes 1. *KMH* direktiivi ebaõigest ülevõtmisest tulenevad täpsustused jõustusid *KeHJS*i 01.01.2020 ning määruse nr 224 25.09.2020 redaktsiooniga.

Eesti sai 29.09.2022 komisjonilt täiendava ametliku kirja nimetatud rikkumismenetluses seoses *KMH* direktiivi mittenõuetekohase ülevõtmisega. Täiendavas märgukirjas on komisjon väljendanud etteheidet seoses direktiivi II lisa punkti 1 alapunkti b mittenõuetekohase ülevõtmisega koostoimes direktiivi artikli 2 lõikega 1 ja artikli 4 lõikega 2. Eesti nõustus komisjoni etteheitega ning muutis määrust nr 224. Määruse muudatused jõustusid 19.06.2023.

Eesti sai 19.04.2023 uuesti kirja, millega komisjon esitas Eestile Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 258 kohaselt põhjendatud arvamuse rikkumismenetluses nr 2019/2109. Komisjon leiab, et kuigi paljud sama rikkumismenetluse raames varem tõstatatud küsimused on rahuldavalt lahendatud, ei ole Eesti siiski mitme ametlikus kirjas ja täiendavas ametlikus kirjas tõstatatud küsimuse puhul suutnud välja tuua, millised riigisised sätted tagavad *KMH* direktiivi sisuliste sätete nõuetekohase ülevõtmise. Komisjoni hinnangul ei nähtu Eesti õigusaktidest, et *KMH* direktiivi täielik kohaldamine oleks tagatud piisavalt selgelt ja täpselt. Põhjendatud arvamuses on komisjon juhtinud tähelepanu kaheksale punktile, millest kaks puudutavad *KMH* direktiivi II lisa: punkti 3 alapunkti g ning punkti 11 alapunkti g. Eesti vastuargumente ei esitanud ning nõustus viidatud direktiivi sätted üle võtma 2023. aasta lõpuks.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna nõunikud Ülle Luiks (ulle.luiks@kliimaministeerium.ee, tel 623 1220), Kristy Käärid (kristy.kaarid@kliimaministeerium.ee, tel 626 0742) ja Rainer Persidski (rainer.persidski@kliimaministeerium.ee, tel 626 2973). Eelnõu koostamisel osales Kliimaministeeriumi keskkonnakorralduse ja kiirguse osakonna nõunik Peeter Eek (peeter.eek@kliimaministeerium.ee, tel 605 4471).

Määruse õigusekspertiisi on teinud Kliimaministeeriumi õigusosakonna nõunik Triin Nymann (triin.nymann@kliimaministeerium.ee, tel 626 2927). Keeletoimetaja oli õigusosakonna peaspetsialist Aili Sandre (aili.sandre@kliimaministeerium.ee, tel 626 2953).

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega samas ulatuses, milles Euroopa Liidu õigust rakendas seni määrus nr 224.

2. Määruse eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõukohane määrus koosneb kahest punktist.

Punktiga 1 täiendatakse määruse § 10 uue punktiga 4 järgmises sõnastuses: „radioaktiivsete jäätmete töötlemine ja ladustamine, välja arvatud KeHJS § 6 lõike 1 punktis 7 nimetatud juhul“. Tegevuste nimekirja, mille korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhinnang, täiendatakse, et oleks kaetud KMH direktiivi II lisa punkti 3 alapunkt g (rajatise radioaktiivsete jäätmete töötlemiseks ja ladustamiseks (kui need on I lisaga hõlmamata)). KeHJSi § 6 lõike 1 punktis 7 nimetatud juhul on KMH algamine kohustuslik.

Kehtivas määruses nr 224 on jäätmekäitluse tegevused nimetatud §-s 10 (jäätmekäitluskoha rajamine, laiendamine või rekonstrueerimine; ööpäevas kuni 100 tonni tavajäätmete põletamine või keemiline töötlemine), kuid kuna radioaktiivsete jäätmete käitlemine on reguleeritud kiirgusseadusega, mitte jäätmeseadusega, siis ei ole radioaktiivsete jäätmete käitlemine määrusega nr 224 kaetud.

Kiirgusseaduse § 58 lõike 1 kohaselt kuulub radioaktiivsete jäätmete töötlemine ja vahe- või lõppladustamine radioaktiivsete jäätmete käitlemise alla ning radioaktiivsete jäätmete käitlemiseks ja veoks on vaja kiirgustegevusluba. Seega tuleb anda KMH eelhinnang kiirgustegevusloa taotlemisel, kui soovitakse käidelda radioaktiivseid jäätmeid (töötlemiseks ja ladustamiseks). Kiirgustegevusloa annab Keskkonnaamet. Kui selliseks tegevuseks on vaja taotleda ka teisi tegevuslube (nt ehitusluba, keskkonnaluba), siis ka nende taotlemisel tuleb anda eelhinnang.

Keskkonnaministri 4.10.2016 määruse nr 34 „Radioaktiivsete jäätmete klassifikatsioon, registreerimise, käitlemise ja üleandmise nõuded ning radioaktiivsete jäätmete pakendi vastavusnäitajad“ § 2 punkti 2 kohaselt on radioaktiivsete jäätmete töötlemine radioaktiivsete jäätmete mahu vähendamine ning koostise muutmine kiirgusohutuse parandamise eesmärgil. Kiirgusseaduse § 61 lõige 1 määratleb, et radioaktiivsete jäätmete ladustuskoht on spetsiaalselt radioaktiivsete jäätmete vahe- või lõppladustamiseks ettenähtud rajatis.

Eestis asub radioaktiivsete jäätmete vaheladustuskoht Paldiskis ning vaheladustamist korraldab seal AS A.L.A.R.A. Radioaktiivsete jäätmete lõppladustuskohta praegu Eestis ei ole, kuid käimasoleva RAJALA projekti eesmärk on valida lõppladustuskoha asukoht Lääne-Harju vallas. Seejärel ehitatakse lõppladustuskoht valitud asukohta 2040. aastaks. Praegu on koostamisel lõppladustuspaiaga asukohavaliku kohaliku omavalitsuse eriplaneering ja selle keskkonnamõju strateegiline hindamine koos uuringutega.

Radioaktiivseid jäätmeid käitleb (sh veab, töötleb ja ladustab) seega Eestis üks, riigile kuuluv ettevõtte AS A.L.A.R.A., kellel on olemas kehtiv kiirgustegevusluba. Määrusesse nr 224

lisatava punkti kohaselt tuleb anda eelhinnang juhul, kui ettevõtte taotleb uut kiirgustegevusluba, samuti olemasoleva loa muutmisel.

Punktiga 2 täiendatakse määruse nr 224 § 15 uue punktiga 12, et määrusega oleks kaetud KMH direktiivi II lisa punkti 11 alapunkt g (rajatised tehismineraalkiudude tootmiseks).

Tehismineraalkiud (inglise keeles *man-made mineral fibres* – MMMF) ehk sünteetilised mineraalkiud on kiulised anorgaanilised ained, mis on valmistatud peamiselt kivist, savist, rääbust või klaasist. Need kiud liigitatakse kolme üldrühma: klaaskiud (klaasvill ja klaasfilament), mineraalvill (kivivill ja räbuvill) ja tulekindlad keraamilised kiud (RCF). Tehismineraalkiudusid valmistatakse sulanud mineraalse tooraine puhumise või ketramise teel kiuliseks nn villaseks tooteks. Tehismineraalkiudusid kasutatakse peamiselt soojustus- ja heliisolatsioonimaterjalides, tulekindlate materjalide täiteainetena jm ehitusmaterjalides¹.

Tehismineraalkiudude esmast tooret Eestis otseselt ei teki, küll aga võidakse tuua tooraine sisse ning sellest toota näiteks isolatsioonimaterjali.

KMH eelhinnang tuleb anda näiteks sellise ehitusloa taotlemisel, mille alusel soovitakse kavandada tehast, kus hakatakse tootma tehismineraalkiudusid. Lisaks võib olla vajalik sellise tootmise jaoks taotleda ka keskkonnaluba. Keskkonnamõju strateegilise hindamise eelhinnang tuleb anda, kui sellise tootmise jaoks koostatakse enne tegevusloa taotlemist detailplaneering.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on seotud Euroopa Liidu õigusega samas ulatuses, milles Euroopa Liidu õigust rakendab kehtiv määrus nr 224.

4. Määruse mõju

Määrusega ei kaasne mõju keskkonnale, sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, kohaliku omavalitsuste korraldusele ega tuludele, kuludele ning regionaalarengule.

Muudatusega võib kaasneda vähene mõju riigiasutuste ja kohalike omavalitsuste töökoormusele ning loa taotlejate halduskoormusele. Määrus mõjutab eelkõige tegevusloa andjaid (peamiselt kohalikud omavalitsused, Keskkonnaamet), kes on KeHJSi mõistes otsustaja rollis ning peavad andma eelhinnangu ja selle tulemusena tuvastama KMH algatamise vajalikkuse. Eelhinnangule küsitakse ka asjaomaste asutuste seisukohta. Määruse muudatus täiendab eelhinnatavaid tegevusvaldkondi, mis on otsustajatele KMH eelhinnangu andmise alus ning see ei too kaasa muudatusi riigi ega kohalike omavalitsuste töökorraldusele, sest eelhinnanguid koostatakse ka praegu.

4.1. Kavandatav muudatus

Tegevuste nimekirja, mille korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhinnang, lisatakse radioaktiivsete jäätmete töötlemine ja ladustamine (välja arvatud KeHJSi § 6 lõike 1 punktis 7 nimetatud juhul).

---

¹ Allikad: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK316363/>, <https://elmemesser.ee/toostusharud/klaas-ja-mineraalid/kivivill/>, <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S157921291200198X>.

4.1.1. Sihtrühm

- 1) kiirgustegevusloa taotlejad;
- 2) Keskkonnaameti ametnikud, kes on seotud kiirgustegevuslubade menetlemisega.

4.1.2. Kaasnev mõju

Määruse muudatuse tulemusel ei ole näha märkimisväärset mõju sihtrühmale. Eelhinnangu kohustusega tegevuse lisandumisega võib kaasneda mõningane lisakoormus otsustajale (Keskkonnaamet) eelhinnangute andmise tõttu ning samamoodi ka asjaomastele asutustele, kelle käest tuleb kohustuslikus korras küsida eelhinnangule seisukohta. Muudatusega avaldub mõningane mõju arendajate halduskoormusele sellega, et eelhinnangu koostamiseks tuleb koos tegevusloa taotlusega või otsustaja nõudmisel esitada KeHJSi § 6¹ lõikes 1 nimetatud teave (olemasolev teave kavandatava tegevuse ja selle mõjude kohta). Samas ei ole muudatuse mõju märkimisväärne, sest sellise tegevuse kohta esitatakse tegevusloa taotlusi väga harva (Eestis on üks ettevõtte, kes tegeleb radioaktiivsete jäätmete töötlemise ja ladustamisega). Seega kokkuvõttes ei ole määruse muudatuste tõttu vaja anda senisest oluliselt rohkem eelhinnanguid, aga eelhinnang on vaja anda senise kiirgustegevusloa uuendamisel.

4.2. Kavandatav muudatus

Tegevuste nimekirja, mille korral tuleb anda KMH vajalikkuse eelhinnang, lisatakse tehismineeraalkiudude tootmine.

4.2.1. Sihtrühm

- 1) tegevusloa (ehitusluba, keskkonnaluba) taotlejad;
- 2) otsustajad, kes menetlevad planeeringuid ja tegevuslubasid (eelkõige kohalikud omavalitsused ja Keskkonnaamet).

4.2.2. Kaasnev mõju

Määruse muudatuse tulemusel ei ole näha märkimisväärset mõju sihtrühmale. Muudatuse tõttu eelhinnangute arv ei suurene oluliselt, sest lisanduva tegevuse puhul ei ole ette näha tegevusloa taotluste esitamist või esitatakse taotlusi väga harva. Eestis ei ole tehismineeraalkiudude tootmist ning teadaolevalt² puudub arendajatel huvi sellise tootmise rajamise vastu Eestis. Kui tehismineeraalkiudude tootmise jaoks esitatakse tegevusloa taotlus, siis võib muudatusega kaasneda mõningane lisakoormus otsustajatele eelhinnangute andmise tõttu ning samamoodi ka asjaomastele asutustele, kelle käest tuleb kohustuslikus korras küsida eelhinnangule seisukohta. Lisaks puudutab muudatus arendajaid selliselt, et eelhinnangu koostamiseks tuleb koos tegevusloa taotlusega või otsustaja nõudmisel esitada KeHJSi § 6¹ lõikes 1 nimetatud teave.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamine ei too kaasa uusi tegevusi ega tulusid. Määrus üksnes täpsustab teatud tegevusvaldkondi ning määruse korrigeerimise eesmärk on tagada õigusakti kooskõla KMH direktiiviga. Määruse muudatus puudutab eelkõige tegevusloa andjaid, kes annavad tegevusloa menetluses KMH eelhinnanguid. Määruse rakendumine ei muuda eelhinnangute andmist ega selle senist korraldust.

---

² Info pärineb konsulteerides Eesti Isolatsiooniettevõtjate Liiduga.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu kooskõlastamiseks Majandus- ja Kommunikatsiooniministriumile ja Regionaal- ja Põllumajandusministriumile ning Eesti Linnade ja Valdade Liidule.

Eelnõu saadetakse arvamuse avaldamiseks ka Keskkonnaametile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, Terviseametile, Eesti Keskkonnamõju Hindajate Ühingule, Eesti Keskkonnaühenduste Kojale, Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Keemiatööstuse Liidule, Eesti Planeerijate Ühingule, Eesti Keskkonnajuhtimise Assotsiatsioonile, Eesti Isolatsiooniettevõtjate Liidule, ASile A.L.A.R.A.

**Vabariigi Valitsuse määruse „Vabariigi Valitsuse 29. augusti 2005. a määruse nr 224
„Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse
eelhinnang, täpsustatud loetelu“ täiendamine“ eelnõu ja Euroopa Liidu õigusaktide
võrdlustabel**

Eelnõu peab vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2011/92/EL teatavate riiklike ja eraprojektide keskkonnamõju hindamise kohta.

Määruse eelnõu säte	ELi õigusakti nõue	Vastavus (vastab, ei vasta, vastab osaliselt)	Märkused (mittevastavuse või osalise mittevastavuse põhjus jms)	Kooskõlla viimise tähtaeg
p 1	KMH direktiivi art 4, lõige 2, II lisa punkt 3g	Vastab		
P 2	KMH direktiivi art 4, lõige 2, II lisa punkt 11g	Vastab		